

Veri Tabanı Sistemleri

Bağıntı Modeli

H. Turgut Uyar Şule Öğüdücü

2002-2016

1 / 104

License

© 2002-2016 T. Uyar, Ş. Öğüdücü

You are free to:

- Share – copy and redistribute the material in any medium or format
- Adapt – remix, transform, and build upon the material

Under the following terms:

- Attribution – You must give appropriate credit, provide a link to the license, and indicate if changes were made.
- NonCommercial – You may not use the material for commercial purposes.
- ShareAlike – If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original.

For more information:

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Read the full license:

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/legalcode>

2 / 104

Konular

Bağıntı Modeli

Giriş
Anahtarlar
Başvuru Bütünlüğü
TutorialD

SQL

Veri Tipleri
Veri Tanımlama
Veriyi Değiştirme
Başvuru Bütünlüğü

3 / 104

Bağıntı Modeli

- Dr. E. F. Codd, 1970
- veri **bağıntılar** şeklinde modellenir:
 $\alpha \subseteq A \times B \times C \times \dots$
- bağıntılar **bağıntı değişkenlerine** atanır
- bağıntının her elemanı bir **çoklu**
- elemanların her verisi bir **nitelik**
- bağıntılar tablolarla temsil edilir
- bağıntı → tablo, çoklu → satır, nitelik → sütun

4 / 104

Bağıntı Örneği

MOVIE

TITLE	YEAR	DIRECTOR	SCORE	VOTES
The Usual Suspects	1995	Bryan Singer	8.7	3502
Suspiria	1977	Dario Argento	7.1	1004
Being John Malkovich	1999	Spike Jonze	8.3	13809
...	...	...	...	...

- ▶ bağıntı değişkeninin adı MOVIE
- ▶ (Usual Suspects, 1995, Bryan Singer, 8.7, 3502) film bağıntısının bir çoklusu
- ▶ YEAR, film bağıntısının bir niteliği

5 / 104

Bağıntı Yapısı

- ▶ bağıntı başlığı: bağıntının nitelikleri kümesi
- ▶ veri tanımlama dili komutlarından etkilenir
- ▶ bağıntı gövdesi: bağıntıdaki çoklular kümesi
- ▶ veri işleme dili komutlarından etkilenir

6 / 104

Bağıntı Yükleme

- ▶ **bağıntı yüklemi**: bağıntının "anlamını" ifade eden cümle

örnek

- ▶ "TITLE başlıklı film YEAR yılında çekilmiştir. DIRECTOR tarafından yönetilmiştir. Verilen VOTES oyun ortalaması SCORE'dur."

7 / 104

Çoklu Değerleri

- ▶ her çoklu yükleme göre *Doğru* ya da *Yanlış* değerini alır

örnek: MOVIE bağıntısı

- ▶ (Suspiria, 1977, Dario Argento, 1004, 7.1) çoklusu doğrudur
- ▶ (Suspiria, 1978, Dario Argento, 1004, 7.1) çoklusu yanlıştır

8 / 104

Çoklu Sırası

- çokluların sırası önemsizdir

örnek

- şu iki bağıntı eşdeğerlidir:

TITLE	...
The Usual Suspects	...
Suspiria	...
Being John Malkovich	...

TITLE	...
Suspiria	...
Being John Malkovich	...
The Usual Suspects	...

9 / 104

Nitelik Sırası

- niteliklerin sırası önemsizdir

örnek

- şu iki bağıntı eşdeğerlidir:

TITLE	YEAR	...
The Usual Suspects	1995	...
Suspiria	1977	...

YEAR	TITLE	...
1995	The Usual Suspects	...
1977	Suspiria	...

10 / 104

Eş Çoklular

- bir bağıntıda birbirinin eşi çoklular bulunamaz
- her çoklu diğerlerinden ayırt edilebilmelidir

örnek

TITLE	YEAR	DIRECTOR	SCORE	VOTES
The Usual Suspects	1995	Bryan Singer	8.7	3502
Suspiria	1977	Dario Argento	7.1	1004
Being John Malkovich	1999	Spike Jonze	8.3	13809
...	...	...	...	...
Suspiria	1977	Dario Argento	7.1	1004
...	...	...	...	...

11 / 104

Tanım Kümeleri

- aynı niteliğe ilişkin değerler aynı tanım kümesinden seçilmeli
- karşılaştırma işlemi ancak aynı tanım kümesinden seçilmiş değerler arasında anlamlıdır
- pratikte veri tipleri kullanılır

12 / 104

Tanım Kümesi Örneği

- ▶ TITLE başlıklar kümesinden, YEAR yıllar kümesinden, DIRECTOR yönetmenler kümesinden, ...
- ▶ veri tipi kullanılırsa:
TITLE katar, YEAR tamsayı, DIRECTOR katar, ...
- ▶ DIRECTOR niteliğine "Suspiria" değerini vermek veri tipi açısından doğru, yüklem açısından yanlış
- ▶ YEAR ve VOTES değerleri birer tamsayı ancak bunları karşılaştırmak anlamlı değil

13 / 104

Nitelik Değerleri

- ▶ niteliklere verilen değerler tek boyutlu olmalıdır
- ▶ dizi, liste, kayıt gibi değerlere izin verilmez

örnek: birden fazla yönetmen

TITLE	...	DIRECTORS	...
...	...	...	...
The Matrix	...	~~Andy Wachowski, Lana Wachowski~~	...
...	...	...	...

14 / 104

Boş Değer

- ▶ çoklu için o niteliğin değeri bilinmiyor
- ▶ çoklu o nitelik için bir değer taşıyor

örnek

- ▶ filmin yönetmeni bilinmiyor

örnek

- ▶ film için oy kullanılmamış, o yüzden SCORE yok

15 / 104

Varsayılan Değer

- ▶ boş değer yerine varsayılan bir değer kullanılabilir
- ▶ niteliğin alabileceği geçerli değerlerden biri olmamalı

örnek

- ▶ SCORE niteliği 1.0 ile 10.0 arasında değer alıyorsa varsayılan değeri 0.0 seçilebilir

16 / 104

Anahtarlar

- ▶ B bağıntının bütün nitelikleri kümesi olsun ve $A \subseteq B$ olsun
- ▶ A 'nın bir anahtar adayı olabilmesi için şu koşullar sağlanmalı:
- ▶ **eşsizlik**: herhangi iki çoklu A 'da yer alan bütün nitelikler için aynı değeri taşımazlar
- ▶ **indirgenemezlik**: A 'nın hiçbir altkümesi eşsizlik özelliğini sağlamaz
- ▶ her bağıntının en az bir anahtar adayı vardır

17 / 104

Anahtar Adayı Örneği

- ▶ {TITLE} ?
- ▶ {TITLE, YEAR} ?
- ▶ {TITLE, DIRECTOR} ?
- ▶ {TITLE, YEAR, DIRECTOR} ?

18 / 104

Anahtar Eşdeğeri

- ▶ bir **doğal anahtar** bulunamıyorsa bir **anahtar eşdeğeri** tanımlanabilir
- ▶ kimlik niteliği
- ▶ değerinin ne olduğunun önemi yok
- ▶ sistem tarafından üretilebilir

19 / 104

Anahtar Eşdeğeri Örneği

MOVIE#	TITLE	YEAR	DIRECTOR	SCORE	VOTES
...	...	...	...	...	...
6	The Usual Suspects	1995	Bryan Singer	...	...
1512	Suspiria	1977	Dario Argento	...	...
70	Being John Malkovich	1999	Spike Jonze	...	...
...	...	...	...	...	...

- ▶ {MOVIE#} anahtar adayıdır
- ▶ {MOVIE#, TITLE} anahtar adayı değildir

20 / 104

Birincil Anahtar

- ▶ bir bağlantının birden fazla anahtar adayı varsa biri **birincil anahtar** seçilir
- ▶ diğerleri anahtar seçeneği olur
- ▶ birincil anahtarı oluşturan nitelikler altı çizili gösterilir
- ▶ birincil anahtarın parçası olan hiçbir niteliğin değeri hiçbir çokluda boş olamaz
- ▶ her bağlantının bir birincil anahtarı bulunması zorunludur

21 / 104

Birincil Anahtar Örneği

MOVIE#	TITLE	YEAR	DIRECTOR	SCORE	VOTES
...	...	...	...	...	...
6	The Usual Suspects	1995	Bryan Singer	...	...
1512	Suspiria	1977	Dario Argento	...	...
70	Being John Malkovich	1999	Spike Jonze	...	...
...	...	...	...	...	...

22 / 104

Tek Boyutluluk Örneği

- ▶ oyuncular nasıl tutulacak?

MOVIE

MOVIE#	TITLE	...	ACTORS
6	The Usual Suspects	...	Gabriel Byrne
...	...	...	...
70	Being John Malkovich	...	~~Cameron Diaz, John Malkovich~~
...	...	...	...

23 / 104

Tek Boyutluluk Örneği

- ▶ Tek boyutluluk için çokluların tekrar edilmesi gerekir

MOVIE

MOVIE#	TITLE	...	ACTOR
6	The Usual Suspects	...	Gabriel Byrne
...	...	...	...
70	Being John Malkovich	...	Cameron Diaz
70	Being John Malkovich	...	John Malkovich
...	...	...	...

24 / 104

Tek Boyutluluk Örneği

MOVIE		
<u>MOVIE#</u>	TITLE	...
6	The Usual Suspects	...
1512	Suspiria	...
70	Being John Malkovich	...
...	...	...

ACTOR	
<u>ACTOR#</u>	NAME
308	Gabriel Byrne
282	Cameron Diaz
503	John Malkovich
...	...

CASTING		
<u>MOVIE#</u>	<u>ACTOR#</u>	ORD
6	308	2
70	282	2
70	503	14
...	...	...

25 / 104

Tek Boyutluluk Örneği

MOVIE			
<u>MOVIE#</u>	TITLE	...	DIRECTOR#
6	The Usual Suspects	...	639
1512	Suspiria	...	2259
70	Being John Malkovich	...	1485
...	...	...	...

PERSON	
<u>PERSON#</u>	NAME
308	Gabriel Byrne
1485	Spike Jonze
639	Bryan Singer
282	Cameron Diaz
2259	Dario Argento
503	John Malkovich
...	...

CASTING		
<u>MOVIE#</u>	<u>ACTOR#</u>	ORD
6	308	2
70	282	2
70	503	14
...	...	...

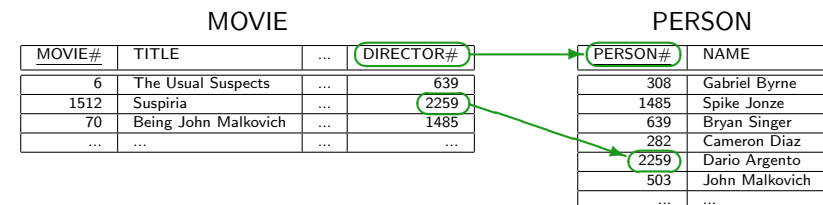
26 / 104

Dış Anahtarlar

- **dış anahtar**: bir bağıntının bir niteliğinin başka bir bağıntının anahtar adayı olması

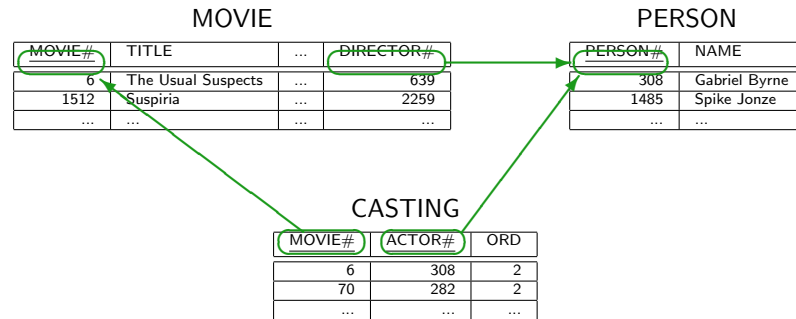
27 / 104

Dış Anahtar Örnekleri

28 / 104

Dış Anahtar Örnekleri

29 / 104

Başvuru Bütünlüğü

- ▶ **başvuru bütünlüğü:**
dış anahtar niteliğinin aldığı bütün değerler başvuru bağıntısının ilgili niteliğinde bulunmalı
- ▶ bir işlem isteği başvuru bütünlüğünü bozuyorsa:
- ▶ izin verme
- ▶ işlemi etkilenen çoklulara yansıt
- ▶ boş değer ata
- ▶ varsayılan değer ata

30 / 104

Başvuru Bütünlüğü Örnekleri

MOVIE				PERSON	
MOVIE#	TITLE	...	DIRECTOR#	PERSON#	NAME
...	...	...	...	...	...
1512	Suspiria	...	2259	2259	Dario Argento
...	...	...	...	...	...

- ▶ (2259, Dario Argento) çoklusunu sil
- ▶ (2259, Dario Argento) çoklusunu
(2871, Dario Argento) olarak değiştir

31 / 104

Tutorial D Veri Tipleri

- ▶ INTEGER
- ▶ RATIONAL
- ▶ BOOL
- ▶ CHAR

32 / 104

Tip Tanımlama

- yeni bir tip tanımlama:

```
TYPE type_name POSSREP
{ field_name field_type
  [, ...]
  [ CONSTRAINT condition ] };
```

- tip silme:

```
DROP TYPE type_name;
```

33 / 104

Tip Tanımlama Örnekleri

```
TYPE PERSON# POSSREP
{ VALUE INTEGER };
```

```
TYPE MOVIE# POSSREP
{ VALUE INTEGER };
```

```
TYPE YEAR POSSREP
{ VALUE INTEGER };
```

```
TYPE SCORE POSSREP
{ VALUE RATIONAL
  CONSTRAINT (VALUE >= 1.0)
  AND (VALUE <= 10.0) };
```

34 / 104

Tip İşlemleri

- türetilen tip için değer üretme:

```
type_name(base_value [, ...])
```

example

- bir SCORE değeri üretme:

```
SCORE(8.7)
```

35 / 104

Tip İşlemleri

- bir alanın değerini alma: **THE_** işlemleri

```
THE_field_name(variable_name)
```

örnek

- bir SCORE değişkeninin VALUE alanını alma:

```
THE_VALUE(SCORE)
```

36 / 104

Tip İşlemleri

- tip dönüşümü: `CAST_AS_` işleçleri
`CAST_AS_target_type(value)`

örnek

- bir tamsayı VOTES değerini bir RATIONAL değere dönüştürme:
`CAST_AS_RATIONAL(VOTES)`

37 / 104

Bağıntı Tanımlama

- yeni bir bağıntı tanımlama:

```
RELATION
{ attribute_name attribute_type
  [, ...] }
KEY { attribute_name [, ...] }
```

38 / 104

Bağıntı Tanımlama Örneği

```
RELATION
{ MOVIE# MOVIE#,
  TITLE CHAR,
  YEAR YEAR,
  DIRECTOR# PERSON#,
  SCORE SCORE,
  VOTES INTEGER }
KEY { MOVIE# }
```

39 / 104

Bağıntı Değişkenleri

- yeni bir bağıntı değişkeni tanımlama

```
VAR relvar_name BASE RELATION
{ ... }
KEY { ... };
```

- bağıntı değişkeni silme:

```
DROP VAR relvar_name;
```

40 / 104

Bağıntı Değişkeni Örnekleri

```
VAR MOVIE BASE RELATION
{ MOVIE# MOVIE#,
  TITLE CHAR,
  YEAR YEAR,
  DIRECTOR# PERSON#,
  SCORE SCORE,
  VOTES INTEGER }
KEY { MOVIE# };
```

41 / 104

Bağıntı Değişkeni Örnekleri

```
VAR PERSON BASE RELATION
{ PERSON# PERSON#,
  NAME CHAR }
KEY { PERSON# };

VAR CASTING BASE RELATION
{ MOVIE# MOVIE#,
  ACTOR# PERSON#,
  ORD INTEGER }
KEY { MOVIE#, ACTOR# };
```

42 / 104

Çoklu Üretme

- ▶ çoklu üretme:

```
TUPLE
{ attribute_name attribute_value
  [, ...] }
```

43 / 104

Çoklu Üretme Örnekleri

```
TUPLE
{ MOVIE# MOVIE#(6),
  TITLE "The Usual Suspects",
  YEAR YEAR(1995),
  DIRECTOR# PERSON#(639),
  SCORE SCORE(8.7),
  VOTES 35027 }
```

```
TUPLE
{ PERSON# PERSON#(639),
  NAME "Bryan Singer" }
```

44 / 104

Bağıntı Üretme

- bağıntı üretme:

```
RELATION
{ TUPLE
  { ... }
  [, ...] }
```

- bağıntıların bağıntı değişkenlerine atanması:

```
relvar_name := RELATION { ... };
```

45 / 104

Bağıntı Değişkenine Atama Örneği

```
MOVIE := RELATION
```

```
{ TUPLE
  { MOVIE# MOVIE#(6), TITLE "The Usual Suspects",
    YEAR YEAR(1995), DIRECTOR# PERSON#(639),
    SCORE SCORE(8.7), VOTES 35027 },
  TUPLE
  { MOVIE# MOVIE#(70), TITLE "Being John Malkovich",
    YEAR YEAR(1999), DIRECTOR# PERSON#(1485),
    SCORE SCORE(8.3), VOTES 13809 } };
```

46 / 104

Çoklu Ekleme

- çokluları ekleme:

```
INSERT relvar_name RELATION
{ TUPLE { ... }
  [, ...] };
```

47 / 104

Çoklu Ekleme Örneği

```
INSERT MOVIE RELATION
```

```
{ TUPLE
  { MOVIE# MOVIE#(1),
    TITLE "Star Wars",
    YEAR YEAR(1977),
    DIRECTOR# PERSON#(360),
    SCORE SCORE(8.8),
    VOTES 53567 } };
```

48 / 104

Çoklu Silme

- ▶ çokluları silme:

```
DELETE relvar_name  
[ WHERE condition ];
```

- ▶ koşul belirtilmezse bütün çoklular silinir

49 / 104

Çoklu Silme Örneği

- ▶ puanı 3.0'dan düşük, oy sayısı 4'den fazla olan filmleri sil

```
DELETE MOVIE  
WHERE ((SCORE < SCORE(3.0))  
AND (VOTES > 4));
```

50 / 104

Çoklu Güncelleme

- ▶ çokluları güncelleme:

```
UPDATE relvar_name  
[ WHERE condition ]  
( attribute_name := attribute_value  
[ , ... ] );
```

- ▶ koşul belirtilmezse bütün çoklular güncellenir

51 / 104

Çoklu Güncelleme Örneği

- ▶ "Suspiria" filmi için yeni verilen bir oyu (9) işle

```
UPDATE MOVIE  
WHERE (TITLE = "Suspiria") (  
    SCORE := SCORE(  
        (THE_VALUE(SCORE)  
        * CAST_AS_RATIONAL(VOTES)  
        + CAST_AS_RATIONAL(9))  
        / CAST_AS_RATIONAL(VOTES + 1)  
    ),  
    VOTES := VOTES + 1  
);
```

52 / 104

Nitelik Adı Değiştirme

- bir niteliğin adını değiştirme:

```
RENAME { attribute_name AS new_name }
```

örnek

- DIRECTOR# niteliğinin adını değiştirme:

```
RENAME { DIRECTOR# AS PERSON# }
```

53 / 104

Dış Anahtar Tanımlama

- dış anahtar tanımlama:

```
CONSTRAINT constraint_name  
referencing_relvar_name  
{ attribute_name }  
<= referenced_relvar_name  
{ attribute_name };
```

- iki bağıntıdaki nitelik isimlerinin aynı olması gerek
- değilse nitelik isimleri değiştirilmeli

54 / 104

Dış Anahtar Örnekleri

```
CONSTRAINT MOVIE_FKEY_DIRECTOR  
MOVIE { DIRECTOR# }  
  RENAME { DIRECTOR# AS PERSON# }  
  <= PERSON { PERSON# };
```

55 / 104

Dış Anahtar Tanımlama Örnekleri

```
CONSTRAINT CASTING_FKEY_MOVIE  
CASTING { MOVIE# } <= MOVIE { MOVIE# };
```

```
CONSTRAINT CASTING_FKEY_ACTOR  
CASTING { ACTOR# }  
  RENAME { ACTOR# AS PERSON# }  
  <= PERSON { PERSON# };
```

56 / 104

Veri Tipleri

- ▶ INTEGER
- ▶ NUMERIC (precision, scale)
  - ▶ precision: toplam hane sayısı
  - ▶ scale: noktadan sonraki hane sayısı
  - ▶ eşanlamlısı: DECIMAL (precision, scale)
- ▶ FLOAT
- ▶ BOOLEAN

57 / 104

Katar Veri Tipleri

- ▶ CHARACTER [VARYING] (n)
- ▶ CHARACTER (n): katar n simgeden kısaysa sona boşluk eklenir
- ▶ CHARACTER (n) yerine CHAR (n)
- ▶ CHARACTER VARYING (n) yerine VARCHAR (n)

58 / 104

Tarih - Zaman Veri Tipleri

- ▶ DATE
  - ▶ değer örneği: 2005-09-26
- ▶ TIME
  - ▶ değer örneği: 11:59:22.078717
- ▶ TIMESTAMP
  - ▶ değer örneği: 2005-09-26 11:59:22.078717
- ▶ INTERVAL
  - ▶ değer örneği: 3 days

59 / 104

Büyük Nesne Veri Tipleri

- ▶ rasgele uzunluklu nesneler
- ▶ ikili: BINARY LARGE OBJECT (n)
- ▶ BLOB
- ▶ metin: CHARACTER LARGE OBJECT (n)
- ▶ CLOB
- ▶ sorgulamada kullanılamaz

60 / 104

Tanım Kümesi Yaratma

- tanım kümesi yaratma:

```
CREATE DOMAIN domain_name [ AS ] base_type  
[ DEFAULT default_value ]  
[ { CHECK ( condition ) } [, ...] ]
```

- tanım kümesi silme:

```
DROP DOMAIN domain_name [, ...]
```

61 / 104

Tanım Kümesi Örneği

- geçerli SCORE değerleri için bir tanım kümesi:

```
CREATE DOMAIN SCORES AS FLOAT  
CHECK ((VALUE >= 1.0) AND (VALUE <= 10.0))
```

62 / 104

Tablo Yaratma

- tablo yaratma:

```
CREATE TABLE table_name (  
  { column_name data_type }  
  [, ... ]  
)
```

- tablo silme:

```
DROP TABLE table_name [, ... ]
```

63 / 104

Tablo Yaratma Örneği

- tanım kümesi kullanarak:

```
CREATE TABLE MOVIE (  
  ID INTEGER,  
  TITLE VARCHAR(80),  
  YR NUMERIC(4),  
  DIRECTORID INTEGER,  
  SCORE FLOAT,  
  VOTES INTEGER  
)
```

```
CREATE TABLE MOVIE (  
  ID INTEGER,  
  TITLE VARCHAR(80),  
  YR NUMERIC(4),  
  DIRECTORID INTEGER,  
  SCORE SCORES,  
  VOTES INTEGER  
)
```

64 / 104

Boş ve Varsayılan Değerler

- ▶ NULL değeri alabilen sütun ve varsayılan değer tanımlama:

```
CREATE TABLE table_name (  
    { column_name data_type  
        [ NULL | NOT NULL ]  
        [ DEFAULT default_value ] }  
    [, ... ]  
)
```

- ▶ NULL: niteliğin boş bırakılmasına izin var (varsayılan)
- ▶ NOT NULL: niteliğin boş bırakılmasına izin yok

65 / 104

Tablo Yaratma Örneği

```
CREATE TABLE MOVIE (  
    ID INTEGER,  
    TITLE VARCHAR(80) NOT NULL,  
    YR NUMERIC(4),  
    DIRECTORID INTEGER,  
    SCORE FLOAT,  
    VOTES INTEGER DEFAULT 0  
)
```

66 / 104

Değer Kısıtlamaları

- ▶ değerler üzerinde kısıt tanımlama:

```
CREATE TABLE table_name (  
    { column_name data_type  
        [ NULL | NOT NULL ]  
        [ DEFAULT default_value ] }  
    [ { CHECK ( condition ) }  
    [, ...] ]  
)
```

67 / 104

Değer Kısıtlaması Örneği

- ▶ SCORE değerleri 1.0 ile 10.0 arasında

```
CREATE TABLE MOVIE (  
    ID INTEGER,  
    ...,  
    SCORE FLOAT,  
    VOTES INTEGER DEFAULT 0,  
    CHECK ((SCORE >= 1.0) AND (SCORE <= 10.0))  
)
```

68 / 104

Birincil Anahtarlar

- birincil anahtar tanımlama:

```
CREATE TABLE table_name (  
  { column_name data_type  
    [ NULL | NOT NULL ]  
    [ DEFAULT default_value ] }  
  [, ... ]  
  [ PRIMARY KEY ( column_name [, ...] ) ]  
)
```

69 / 104

Birincil Anahtar Tanımlama Örneği

```
CREATE TABLE MOVIE (  
  ID INTEGER,  
  TITLE VARCHAR(80) NOT NULL,  
  YR NUMERIC(4),  
  DIRECTORID INTEGER,  
  SCORE FLOAT,  
  VOTES INTEGER DEFAULT 0,  
  PRIMARY KEY (ID)  
)
```

70 / 104

Birincil Anahtarlar

- birincil anahtar tek bir sütundan oluşuyorsa, doğrudan sütun tanımında belirtilebilir:

column_name data_type PRIMARY KEY

örnek

```
CREATE TABLE MOVIE (  
  ID INTEGER PRIMARY KEY,  
  ...  
  VOTES INTEGER DEFAULT 0  
)
```

71 / 104

Kendiliğinden Artırılan Değerler

- kendiliğinden artırılan değer tanımlamada standart yok
- PostgreSQL: SERIAL data type
ID SERIAL PRIMARY KEY
- MySQL: AUTO_INCREMENT property
ID INTEGER PRIMARY KEY AUTO_INCREMENT
- SQLite: AUTOINCREMENT property
ID INTEGER PRIMARY KEY AUTOINCREMENT

72 / 104

Eşsizlik

- eşsiz sütun tanımlama:

```
CREATE TABLE table_name (  
    ...  
    [ { UNIQUE ( column_name [, ...] ) }  
    [, ...] ]  
    ...  
)
```

- boş değerler dikkate alınmaz

73 / 104

Eşsizlik Tanımı Örneği

- (başlıklar) ve (yönetmen, yıl) eşsiz:

```
CREATE TABLE MOVIE (  
    ID SERIAL PRIMARY KEY,  
    TITLE VARCHAR(80) NOT NULL,  
    YR NUMERIC(4),  
    DIRECTORID INTEGER,  
    SCORE FLOAT,  
    VOTES INTEGER DEFAULT 0,  
    UNIQUE (TITLE),  
    UNIQUE (DIRECTORID, YR)  
)
```

74 / 104

Eşsizlik

- eşsizlik kısıtlaması tek bir sütundan oluşuyorsa, doğrudan sütun tanımında belirtilebilir:

column_name data_type **UNIQUE**

örnek: kişi isimleri eşsiz

```
CREATE TABLE PERSON (  
    ID SERIAL PRIMARY KEY,  
    NAME VARCHAR(40) UNIQUE NOT NULL  
)
```

75 / 104

Dizinler

- dizin yaratma:

```
CREATE [ UNIQUE ] INDEX index_name  
    ON table_name (column_name [, ...])
```

- aramaları hızlandırır
- ekleme ve güncellemeleri yavaşlatır

örnek: yıl sütunda dizin yaratma

```
CREATE INDEX MOVIE_YEAR ON MOVIE (YR)
```

76 / 104

Tablo Adı Değiştirme

- bir tablonun adını değiştirme:

```
ALTER TABLE table_name  
  RENAME TO new_name
```

örnek

```
ALTER TABLE MOVIE  
  RENAME TO FILM
```

77 / 104

Sütun Ekleme

- varolan bir tabloya sütun ekleme:

```
ALTER TABLE table_name  
  ADD [ COLUMN ] column_name data_type  
    [ NULL | NOT NULL ]  
    [ DEFAULT default_value ]
```

örnek

```
ALTER TABLE MOVIE  
  ADD COLUMN RUNTIME INTEGER
```

78 / 104

Sütun Silme

- bir tablodan sütun silme:

```
ALTER TABLE table_name  
  DROP [ COLUMN ] column_name
```

örnek

```
ALTER TABLE MOVIE  
  DROP COLUMN RUNTIME
```

79 / 104

Sütun Adı Değiştirme

- sütunun adını değiştirme:

```
ALTER TABLE table_name  
  RENAME [ COLUMN ] column_name TO new_name
```

örnek

```
ALTER TABLE MOVIE  
  RENAME COLUMN TITLE TO NAME
```

80 / 104

Sütun Varsayılan Değeri

- ▶ sütun varsayılan değeri değiştirme:

```
ALTER TABLE table_name  
  ALTER [ COLUMN ] column_name  
  SET DEFAULT default_value
```

- ▶ sütun varsayılan değeri silme:

```
ALTER TABLE table_name  
  ALTER [ COLUMN ] column_name  
  DROP DEFAULT
```

81 / 104

Kısıtlama Ekleme

- ▶ bir tabloya yeni bir kısıt ekleme:

```
ALTER TABLE table_name  
  ADD [ CONSTRAINT constraint_name ]  
  constraint_definition
```

- ▶ tablodan bir kısıt silme:

```
ALTER TABLE table_name  
  DROP [ CONSTRAINT ] constraint_name
```

- ▶ kısıt eklendiğinde var olan çoklular ne olacak?

82 / 104

Kısıtlama Ekleme Örneği

- ▶ YR değerleri 1887'den küçük olmasın

```
ALTER TABLE MOVIE  
  ADD CONSTRAINT MINIMUM_YEAR  
  CHECK (YR >= 1887)
```

- ▶ minimum yıl kısıtlamasını kaldır

```
ALTER TABLE MOVIE  
  DROP CONSTRAINT MINIMUM_YEAR
```

83 / 104

Satır Ekleme

- ▶ bir tabloya bir satır ekleme:

```
INSERT INTO table_name  
  [ ( column_name [, ...] ) ]  
  VALUES ( column_value [, ...] )
```

- ▶ değer sırası sütun adı sırasına uymalıdır
- ▶ sütun adları belirtilmezse sütun değerleri tablo yaratılırken verilen sırayla yazılmalıdır
- ▶ belirtilmeyen sütunlara varsayılan değerleri atanır
- ▶ otomatik üretilcek sütunları belirtmemek gerekir

84 / 104

Satır Ekleme Örnekleri

```
INSERT INTO MOVIE VALUES (  
    6,  
    'The Usual Suspects',  
    1995,  
    639,  
    8.7,  
    35027  
)
```

85 / 104

Satır Ekleme Örnekleri

```
INSERT INTO MOVIE (YR, TITLE) VALUES (  
    1995,  
    'The Usual Suspects'  
)
```

- ▶ ID değeri otomatik üretilir

86 / 104

Satır Silme

- ▶ satır silme:

```
DELETE FROM table_name  
[ WHERE condition ]
```

- ▶ koşul belirtilmezse bütün satırlar silinir

87 / 104

Satır Silme Örneği

- ▶ puanı 3.0'dan düşük, oy sayısı 4'den fazla olan filmleri sil:

```
DELETE FROM MOVIE  
WHERE ((SCORE < 3.0) AND (VOTES > 4))
```

88 / 104

Satır Güncelleme

- ▶ satır güncelleme:

```
UPDATE table_name
SET { column_name = column_value } [, ...]
[ WHERE condition ]
```

- ▶ koşul belirtilmezse bütün satırlar güncellenir
- ▶ sütun sıralamasının önemi yoktur

89 / 104

Satır Güncelleme Örneği

- ▶ "Suspiria" filmi için yeni verilen bir oyu (9) işle

```
UPDATE MOVIE
SET SCORE = (SCORE * VOTES + 9)
          / (VOTES + 1),
    VOTES = VOTES + 1
WHERE (TITLE = 'Suspiria')
```

90 / 104

Dış Anahtarlar

- ▶ dış anahtar tanımlama:

```
CREATE TABLE table_name (
    ...
    [ { FOREIGN KEY ( column_name [, ...] )
      REFERENCES table_name
        [ ( column_name [, ...] ) ] }
    [, ...] ]
    ...
)
```

91 / 104

Dış Anahtar Tanımlama Örneği

```
CREATE TABLE MOVIE (
    ID SERIAL PRIMARY KEY,
    TITLE VARCHAR(80) NOT NULL,
    YR NUMERIC(4),
    DIRECTORID INTEGER,
    SCORE FLOAT,
    VOTES INTEGER DEFAULT 0,
    FOREIGN KEY DIRECTORID REFERENCES PERSON (ID)
)
```

92 / 104

Dış Anahtarlar

- ▶ dış anahtar tek bir sütundan oluşuyorsa, sütun tanımında belirtilebilir:

```
column_name data_type  
REFERENCES table_name [ ( column_name ) ]
```

örnek

```
CREATE TABLE MOVIE (  
  ID SERIAL PRIMARY KEY,  
  ...  
  DIRECTORID INTEGER REFERENCES PERSON (ID),  
  ...  
)
```

93 / 104

Dış Anahtarlar

- ▶ dış anahtar, başvuru yapılan tabloda birincil anahtarla eşleşiyorsa REFERENCES kısmında belirtilmesi zorunlu değildir

example

```
CREATE TABLE MOVIE (  
  ID SERIAL PRIMARY KEY,  
  ...  
  DIRECTORID INTEGER REFERENCES PERSON,  
  ...  
)
```

94 / 104

Başvuru Bütünlüğü Seçenekleri

- ▶ yapılan işlem bütünlük kısıtlamasını bozarsa ne olacak?
- ▶ işleme izin verme: RESTRICT, NO_ACTION
- ▶ işlemi etkilenen çoklulara yansıt: CASCADE
- ▶ boş değer ata: SET NULL
- ▶ varsayılan değer ata: SET DEFAULT

95 / 104

Dış Anahtarlar

- ▶ bütünlük kısıtlamaları seçenekleri:

```
CREATE TABLE table_name (  
  ...  
  [ { FOREIGN KEY ( column_name [, ...] )  
    REFERENCES table_name  
      [ ( column_name [, ...] ) ]  
    [ ON DELETE option ]  
    [ ON UPDATE option ] } [, ...] ]  
  ...  
)
```

96 / 104

Dış Anahtar Örneği

```
CREATE TABLE MOVIE (  
  ID SERIAL PRIMARY KEY,  
  ...  
  DIRECTORID INTEGER,  
  ...,  
  FOREIGN KEY DIRECTORID  
    REFERENCES PERSON (ID)  
    ON DELETE RESTRICT  
    ON UPDATE CASCADE  
)
```

97 / 104

Bütünlük Kısıtlamaları Örnekleri

MOVIE

ID	TITLE	...	DIRECTORID
6	The Usual Suspects	...	639
70	Being John Malkovich	...	1485
107	Batman & Robin	...	105

PERSON

ID	NAME
308	Gabriel Byrne
1485	Spike Jonze

- ▶ MOVIE.DIRECTORID: ON DELETE RESTRICT
- ▶ PERSON tablosundan "Spike Jonze" sil: izin verilmez
- ▶ PERSON tablosundan "Gabriel Byrne" sil: izin verilir

98 / 104

Bütünlük Kısıtlamaları Örnekleri

MOVIE

ID	TITLE	DIRECTORID
6	The Usual Suspects	639
70	Being John Malkovich	1485
107	Batman & Robin	105
112	Three Kings	1070

PERSON

ID	NAME
308	Gabriel Byrne
1485	Spike Jonze

CASTING

MOVIEID	ACTORID	ORD
6	308	2
70	282	2
112	1485	4

- ▶ MOVIE.DIRECTORID: ON DELETE CASCADE
- ▶ CASTING.MOVIEID: ON DELETE CASCADE
- ▶ CASTING.ACTORID: ON DELETE CASCADE
- ▶ PERSON tablosundan "Spike Jonze" sil: hangi satırlar silinir?

99 / 104

Bütünlük Kısıtlamaları Örnekleri

MOVIE

ID	TITLE	DIRECTORID
6	The Usual Suspects	639
70	Being John Malkovich	1485
107	Batman & Robin	105
112	Three Kings	1070

PERSON

ID	NAME
308	Gabriel Byrne
1485	Spike Jonze

CASTING

MOVIEID	ACTORID	ORD
6	308	2
70	282	2
112	1485	4

- ▶ MOVIE.DIRECTORID: ON DELETE RESTRICT
- ▶ CASTING.MOVIEID: ON DELETE CASCADE
- ▶ CASTING.ACTORID: ON DELETE CASCADE
- ▶ PERSON tablosundan "Spike Jonze" sil: hangi satırlar silinir?

100 / 104

Örnek Veri Tabanı

```
CREATE TABLE MOVIE (  
  ID SERIAL PRIMARY KEY,  
  TITLE VARCHAR(80) NOT NULL,  
  YR NUMERIC(4),  
  DIRECTORID INTEGER REFERENCES PERSON (ID)  
  SCORE FLOAT,  
  VOTES INTEGER DEFAULT 0  
)
```

101 / 104

Örnek Veri Tabanı

```
CREATE TABLE PERSON (  
  ID SERIAL PRIMARY KEY,  
  NAME VARCHAR(40) UNIQUE NOT NULL  
)
```

102 / 104

Örnek Veri Tabanı

```
CREATE TABLE CASTING (  
  MOVIEID INTEGER REFERENCES MOVIE (ID),  
  ACTORID INTEGER REFERENCES PERSON (ID),  
  ORD INTEGER,  
  PRIMARY KEY (MOVIEID, ACTORID)  
)
```

103 / 104

Kaynaklar

Okunacak: Date

- ▶ Chapter 3: An Introduction to Relational Databases
  - ▶ 3.2. An Informal Look at the Relational Model
  - ▶ 3.3. Relations and Relvars
- ▶ Chapter 6: Relations
- ▶ Chapter 9: Integrity
  - ▶ 9.10. Keys
  - ▶ 9.12. SQL Facilities

104 / 104